

Bijlage grammatica

Inhoud

1	Onregelmatige werkwoorden	1
2	Werkwoorden met een vast voorzetsel	6
3	Werkwoorden met een prefix	14
4	De meestgebruikte het-woorden	16

Dit naslagwerk is afkomstig uit *Klare taal! Uitgebreide grammatica NT2*.

Een goede grammaticamethode is onmisbaar wanneer je bezig bent een taal te leren. Ga dus aan de slag met *Klare taal!* In 88 lessen komt een grote hoeveelheid grammaticale onderwerpen aan de orde in een heldere uitleg met voorbeeldzinnen, illustraties en een flink aantal oefeningen. Op de cd-rom staan alle oefeningen voorzien van feedback.

Voor gevorderden is er *Klare taal plus*.

Liever online de Nederlandse grammatica leren, oefenen en toetsen? Neem een abonnement op de online *Grammaticatrainer*, naar het boek *Klare taal!*

1 Onregelmatige werkwoorden

Deze lijst bevat een aantal onregelmatige werkwoorden die moeilijkheden kunnen opleveren. De werkwoorden die in de voltooid tijd alleen met *zijn* vervoegd kunnen worden, staan *schuingedrukt*.

De werkwoorden die in de voltooid tijd zowel met *hebben* als met *zijn* vervoegd kunnen worden, zijn *onderstreept*.

Alle andere werkwoorden worden met *hebben* vervoegd.

a

aanbieden	- bood / boden aan	- aangeboden
aandoen	- deed / deden aan	- aangedaan
aankijken	- keek / keken aan	- aangekeken
aankomen	- kwam / kwamen aan	- <i>aangekomen</i>
aannemen	- nam / namen aan	- aangenomen
aansluiten	- sloot / sloten aan	- aangesloten
aantrekken	- trok / trokken aan	- aangetrokken
aanvragen	- vroeg / vroegen aan	- aangevraagd
aanwijzen	- wees / wezen aan	- aangewezen
aanzien	- zag / zagen aan	- aangezien
achterblijven	- bleef / bleven aan	- <i>achtergebleven</i>
afhangen	- hing / hingen af	- afgehangen
afkomen	- kwam / kwamen af	- <i>afgekomen</i>
aflopen	- liep / liepen af	- <i>afgelopen</i>
afnemen	- nam / namen af	- afgenomen
afsluiten	- sloot / sloten af	- afgesloten

b

bedenken	- bedacht / bedachten	- bedacht
bedragen	- bedroeg / bedroegen	- bedragen
beginnen	- begon / begonnen	- <i>begonnen</i>
begrijpen	- begreep / begrepen	- begrepen
behouden	- behield / behielden	- behouden
bekijken	- bekeek / bekeken	- bekeken
beschrijven	- beschreef / beschreven	- beschreven
besluiten	- besloot / besloten	- besloten
bespreken	- besprak / bespraken	- besproken
bestaan	- bestond / bestonden	- bestaan
betreffen	- betrof / betroffen	- betroffen
betrekken	- betrok / betrokken	- betrokken
bevallen	- beviel / bevielen	- <i>bevallen</i>
bevinden	- bevond / bevonden	- bevonden
bewegen	- bewoog / bewogen	- bewogen
bewijzen	- bewees / bewezen	- bewezen
bezitten	- bezat / bezaten	- bezeten
bezoeken	- bezocht / bezochten	- bezocht
bidden	- bad / baden	- gebeden
binden	- bond / bonden	- gebonden
blijken	- bleek / bleken	- <i>gebleken</i>
blijven	- bleef / bleven	- <i>gebleven</i>

breken	- brak / braken	- gebroken
brengen	- bracht / brachten	- gebracht
buigen	- boog / bogen	- gebogen
d		
deelnemen	- nam / namen deel	- deelgenomen
denken	- dacht / dachten	- gedacht
doen	- deed / deden	- gedaan
doorbrengen	- bracht / brachten door	- doorgebracht
doordringen	- drong / drongen door	- <i>doorgedrongen</i>
doorgaan	- ging / gingen door	- <i>doorgegaan</i>
doorlopen	- liep / liepen door	- <i>doorgelopen</i>
dragen	- droeg / droegen	- gedragen
drijven	- dreef / dreven	- <u>gedreven</u>
dringen	- drong / drongen	- <i>gedrongen</i>
drinken	- dronk / dronken	- gedronken
dwingen	- dwong / dwongen	- gedwongen
e		
ervaren	- ervoer / ervoeren	- ervaren
eten	- at / aten	- gegeten
g		
gaan	- ging / gingen	- <i>gegaan</i>
gelden	- gold / golden	- gegolden
genieten	- genoot / genoten	- genoten
geven	- gaf / gaven	- gegeven
glijden	- gleed / gleden	- <u>gegleden</u>
glimmen	- glom / glommen	- geglommen
grijpen	- greep / grepen	- gegrepen
h		
hangen	- hing / hingen	- gehangen
hebben	- had / hadden	- gehad
helpen	- hielp / hielpen	- geholpen
houden	- hield / hielden	- gehouden
i		
inhouden	- hield / hielden in	- ingehouden
ingaan	- ging / gingen in	- <i>ingegaan</i>
innemen	- nam / namen in	- ingenomen
inzien	- zag / zagen in	- ingezien
k		
kiezen	- koos / kozen	- gekozen
kijken	- keek / keken	- gekeken
klimmen	- klom / klommen	- <u>geklommen</u>
klinken	- klonk / klonken	- geklonken
komen	- kwam / kwamen	- <i>gekomen</i>
kopen	- kocht / kochten	- gekocht
krijgen	- kreeg / kregen	- gekregen
kunnen	- kon / konden	- gekund

l

laten	- liet / lieten	- gelaten
lezen	- las / lazen	- gelezen
liegen	- loog / logen	- gelogen
liggen	- lag / lagen	- gelegen
lijden	- leed / leden	- geleden
lijken	- leek / leken	- geleken
lopen	- liep / liepen	- <u>gelopen</u>

m

meebrengen	- bracht / brachten mee	- meegebracht
meedoen	- deed / deden mee	- meegedaan
meegaan	- ging / gingen mee	- <i>meegegaan</i>
meevallen	- viel / vielen mee	- <i>meegevallen</i>
moeten	- moest / moesten	- gemoeten
mogen	- mocht / mochten	- gemogen

n

nadenken	- dacht / dachten na	- nagedacht
nemen	- nam / namen	- genomen

o

omdraaien	- draaide / draaiden om	- omgedraaid
omgaan	- ging / gingen om	- <i>omgegaan</i>
omkeren	- keerde / keerden om	- omgekeerd
onderzoeken	- onderzocht / onderzochten	- onderzocht
ontbreken	- ontbrak / ontbraken	- ontbroken
onthouden	- onthield / onthielden	- onthouden
ontstaan	- ontstond / ontstonden	- <i>ontstaan</i>
ontvangen	- ontving / ontvingen	- ontvangen
opbrengen	- bracht / brachten op	- opgebracht
opendoen	- deed / deden open	- opengedaan
opeten	- at / aten op	- opgegeten
opgaan	- ging / gingen	- <i>opgegaan</i>
opgeven	- gaf / gaven op	- opgegeven
opheffen	- hief / hieven op	- opgeheven
ophouden	- hield / hielden op	- opgehouden
opkijken	- keek / keken op	- opgekeken
opkomen	- kwam / kwamen op	- <u>opgekomen</u>
oplopen	- liep / liepen op	- <i>opgelopen</i>
opnemen	- nam / namen op	- opgenomen
opschieten	- schoot / schoten op	- <i>opgeschoten</i>
opstaan	- stond / stonden op	- <i>opgestaan</i>
optreden	- trad / traden op	- opgetreden
optrekken	- trok / trokken op	- opgetrokken
opvallen	- viel / vielen op	- <i>opgevallen</i>
opzoeken	- zocht / zochten op	- opgezocht
overblijven	- bleef / bleven over	- <i>overgebleven</i>
overgaan	- ging / gingen over	- <i>overgegaan</i>
overlijden	- overleed / overleden	- <i>overleden</i>
oversteken	- stak / staken over	- <i>overgestoken</i>
overwegen	- overwoog / overwogen	- overwogen

p		
plaatsvinden	- vond / vonden plaats	- plaatsgevonden
r		
rijden	- reed / reden	- <u>gereden</u>
roepen	- riep / riepen	- geroepen
s		
scheppen	- schiep / schiepen	- geschapen
schieten	- schoot / schoten	- geschoten
schijnen	- scheen / schenen	- geschenen
schrijven	- schreef / schreven	- geschreven
schrikken	- schrok / schrokken	- <i>geschrokken</i>
schuiven	- schoof / schoven	- geschoven
slaan	- sloeg / sloegen	- geslagen
slapen	- sliep / sliepen	- geslapen
sluiten	- sloot / sloten	- gesloten
snijden	- sneed / sneden	- gesneden
spijten	- speet / speten	- gespeten
spreken	- sprak / spraken	- gesproken
springen	- sprong / sprongen	- <u>gesprongen</u>
staan	- stond / stonden	- gestaan
steken	- stak / staken	- gestoken
stelen	- stal / stalen	- gestolen
sterven	- stierf / stierven	- <i>gestorven</i>
stijgen	- steeg / stegen	- <i>gestegen</i>
strijken	- streek / streken	- gestreken
t		
tegenvallen	- viel / vielen tegen	- <i>tegengevallen</i>
terugkomen	- kwam / kwamen terug	- <i>teruggekomen</i>
thuiskomen	- kwam / kwamen thuis	- <i>thuisgekomen</i>
toegeven	- gaf / gaven toe	- toegegeven
toelaten	- liet / lieten toe	- toegelaten
toenemen	- nam / namen toe	- <i>toegenomen</i>
treden	- trad / traden	- <i>getreden</i>
treffen	- trof / troffen	- getroffen
trekken	- trok / trokken	- getrokken
u		
uitdoen	- deed / deden uit	- uitgedaan
uitgaan	- ging / gingen uit	- <i>uitgegaan</i>
uitgeven	- gaf / gaven uit	- uitgegeven
uitkijken	- keek / keken uit	- uitgekeken
uitkomen	- kwam / kwamen uit	- <i>uitgekomen</i>
uitspreken	- sprak / spraken uit	- uitgesproken
uitsteken	- stak / staken uit	- uitgestoken
uitzien	- zag / zagen uit	- uitgezien
uitzoeken	- zocht / zochten uit	- uitgezocht

v

vallen	- viel / vielen	- <i>gevallen</i>
vangen	- ving / vingen	- <i>gevangen</i>
varen	- voer / voeren	- <i>gevaren</i>
vechten	- vocht / vochten	- <i>gevochten</i>
verbergen	- verborg / verborgen	- <i>verborgen</i>
verbieden	- verbood / verboden	- <i>verboden</i>
verbinden	- verbond / verbonden	- <i>verbonden</i>
verdwijnen	- verdween / verdwenen	- <i>verdwenen</i>
vergelijken	- vergeleek / vergeleken	- <i>vergeleken</i>
vergeten	- vergat / vergaten	- <i>vergeten</i>
verkopen	- verkocht / verkochten	- <i>verkocht</i>
verkrijgen	- verkreeg / verkregen	- <i>verkregen</i>
verlaten	- verliet / verlieten	- <i>verlaten</i>
verliezen	- verloor / verloren	- <i>verloren</i>
vernemen	- vernam / vernamen	- <i>vernomen</i>
verschijnen	- verscheen / verschenen	- <i>verschenen</i>
verstaan	- verstond / verstonden	- <i>verstaan</i>
vertrekken	- vertrok / vertrokken	- <i>vertrokken</i>
vervangen	- verving / vervingen	- <i>vervangen</i>
vinden	- vond / vonden	- <i>gevonden</i>
vliegen	- vloog / vlogen	- <i>gevlogen</i>
voldoen	- voldeed / voldeden	- <i>voldaan</i>
voorkómen	- voorkwam / voorkwamen	- <i>voorkomen</i>
vóórkomen	- kwam / kwamen voor	- <i>voorgekomen</i>
voorzien	- voorzag / voorzagen	- <i>voorzien</i>
vragen	- vroeg / vroegen	- <i>gevraagd</i>

w

wegen	- woog / wogen	- <i>gewogen</i>
weggaan	- ging / gingen weg	- <i>weggegaan</i>
werpen	- wierp / wierpen	- <i>geworpen</i>
weten	- wist / wisten	- <i>geweten</i>
wezen(zijn)	- was / waren	- <i>geweest</i>
wijzen	- wees / wezen	- <i>gewezen</i>
willen	- wilde / wou / wilden	- <i>gewild</i>
winnen	- won / wonnen	- <i>gewonnen</i>
worden	- werd / werden	- <i>geworden</i>

z

zeggen	- zei / zeiden	- <i>gezegd</i>
zenden	- zond / zonden	- <i>gezonden</i>
zien	- zag / zagen	- <i>gezien</i>
zijn	- was / waren	- <i>geweest</i>
zingen	- zong / zongen	- <i>gezongen</i>
zitten	- zat / zaten	- <i>gezetten</i>
zoeken	- zocht / zochten	- <i>gezocht</i>
zullen	- zou / zouden	- -
zwemmen	- zwom / zwommen	- <i>gezwommen</i>
zwijgen	- zweeg / zwegen	- <i>gezwegen</i>

2 Werkwoorden met een vast voorzetsel

Er zijn veel werkwoorden en uitdrukkingen die altijd in combinatie met hetzelfde voorzetsel voorkomen. Het zijn veelal figuurlijk gebruikte uitdrukkingen. Hier volgt een lijst van de meestvoorkomende met een voorbeeldzin.

a

aandacht vestigen op:	Hiermee vestig ik uw aandacht op het volgende (in officiële brieven).
aandringen op:	De regering dringt aan op hulp aan Roemenië.
aanleiding geven tot:	Dit geeft mij aanleiding tot een vraag.
(in) aanmerking komen voor:	De arme vrouw kwam niet in aanmerking voor hulp.
aanmerkingen maken op:	Je moet niet overal aanmerkingen op maken.
(zich) aanpassen aan:	Veel mensen vinden dat een buitenlander zich moet aanpassen aan het leven in Nederland.
aanspraak maken op:	Als student kun je aanspraak maken op een studiebeurs.
aansprakelijk zijn voor:	De verzekering stelde de automobilist aansprakelijk voor de schade.
(een) aanzet geven tot:	De presentator van het televisieprogramma gaf de aanzet tot een hulpactie.
(zich) abonneren op:	Ik heb mij op dat nieuwe weekblad geabonneerd.
acht slaan op:	U dient acht te slaan op de kleine lettertjes ...
afbrengen van:	Ik kon hem niet van dat dwaze plan afbrengen.
afgaan op:	Je moet niet altijd afgaan op wat er gezegd wordt.
afhangen van:	Het hangt van je rapportcijfers af of je overgaat.
afhankelijk zijn van:	Een baby is afhankelijk van de moeder.
afhelpen van:	Heeft de dokter je van die vervelende wrat afgeholpen?
afkomen op:	De kinderen kwamen op de ijsman af.
afleiden uit:	Uit zijn woorden kon ik afleiden dat het ernstig was.
afrekenen met:	De ober rekende met de klant af.
afstammen van:	De mens stamt waarschijnlijk af van de apen.
afstand doen van:	De koningin deed afstand van de troon ten gunste van haar dochter.
akkoord gaan met:	Ga je akkoord met dit voorstel?
antwoorden op:	Hij antwoordde op de gestelde vraag.

b

bang zijn voor:	Ben je bang voor die grote hond?
baseren op:	De uitspraak van de rechter is gebaseerd op bewijzen.
beantwoorden aan:	Hij beantwoordt niet aan mijn verwachtingen.
bedacht zijn op:	Je moet in Nederland altijd bedacht zijn op mist.
(zich) bedienen van:	Bedien je gerust van deze lekkere hapjes!
begerig zijn naar:	Zij is begerig naar dure sieraden.
beginnen aan/met:	Ik ben er nog niet aan/mee begonnen.
behoefte hebben aan:	De slachtoffers van de overstroming hebben veel behoefte aan dekens.
behoren tot:	Tijgers behoren tot de katachtigen.
bekend zijn met:	Ik ben niet bekend met de regels die hier gelden.
belangstelling hebben voor:	De klanten hadden veel belangstelling voor het nieuwste model.
(zich) bemoeien met:	Bemoei je er niet mee!
besluiten tot:	De gemeente heeft besloten tot opheffing van het verbod.
bestaan uit:	De mens bestaat voor 70% uit water.
bestand zijn tegen:	Het huis was niet bestand tegen de orkaan.
bestemd voor:	Dit pakje is bestemd voor mijn familie in Turkije.

betrappen op:	De dief werd op heterdaad betrapt.
beveiligen tegen:	Mijn huis is goed beveiligd tegen diefstal.
bevreesd zijn voor:	De regering is bevreesd voor inflatie.
bevriend zijn met:	Ben jij met hem bevriend?
bevrijden van:	Ik ben gelukkig van die vervelende plicht bevrijd.
bewegen tot:	Wat heeft je ertoe bewogen om van huis weg te lopen?
bewust zijn van:	Ik was me er niet van bewust dat iedereen mij horen kon.
bezeten zijn van:	Mijn broer is bezeten van auto's.
bezig zijn met:	Ik ben bezig met het opknappen van mijn huis.
bijdragen tot:	Lezen draagt bij tot het beter leren van een taal.
(in het)bezit zijn van:	Ik ben in het bezit van een nieuwe fiets.
bezorgd zijn over (om):	De ouders waren bezorgd over (om) hun zieke kind.
bezuinigen op:	De regering bezuinigt op het onderwijs.
bidden tot:	Moslims bidden tot Allah.
blij zijn met:	Sarah is blij met haar goede rapport.
boos zijn op:	Ik ben boos op mijn broer.

c

commentaar geven op:	De krant geeft commentaar op het nieuws.
condoleren met:	Ik condoleer je met dit verlies.
concluderen uit:	Ik concludeer uit je woorden dat je niet meegaat.

d

danken voor:	Mag ik je danken voor je hulp?
deelnemen aan:	De leerlingen namen allemaal deel aan de wedstrijd.
delen in / door:	De werknemers deelden in de winst. Acht gedeeld door twee is vier.
denken aan / om / over:	Denk je aan je huiswerk? Vergeet het niet! Denk om het afstapje! Pas op! Ik zal er nog eens over denken; misschien krijg ik een goed idee.
dienen tot:	Waartoe dient dit voorwerp?
dol zijn op:	Jan is dol op ijs.
dwepen met:	Mijn vriendin dweept met de tekenleraar.
dwingen tot:	De gevangene werd gedwongen tot zware arbeid.

e

(het) eens zijn met:	Ik ben het niet met de voorzitter eens.
eindigen met / op / om:	De spreker eindigde met een wens. 'Woord' eindigt op een d. De school eindigt om half vier.
(zich) ergeren aan:	Ik erger mij aan dat gesmoes.
ervaring hebben met:	Heb jij ervaring met computers?

f

feliciteren met:	Gefeliciteerd met je verjaardag!
------------------	----------------------------------

g

gebrek hebben aan:	Die mensen hebben aan alles gebrek.
gebruikmaken van:	Mag ik even gebruikmaken van uw telefoon?
gebukt gaan onder:	Hij gaat gebukt onder zorgen.
gediend zijn van:	Van die flauwe praatjes ben ik niet gediend.

geïnteresseerd zijn in:	Ik ben er niet in geïnteresseerd.
gek zijn op:	Ik ben gek op chocola.
geloven in:	Geloof jij in astrologie?
gelukkig zijn met:	Mijn ouders zijn erg gelukkig met elkaar.
genieten van:	Heb jij ook zo van de vakantie genoten?
geschikt zijn voor:	Hij is eigenlijk niet geschikt voor dat beroep.
geven om:	Ik geef niet om mooie kleren.
gewend zijn aan:	Wij zijn gewend aan dat lawaai.
gluren naar:	Henk zit steeds naar Tineke te gluren.
goed zijn in:	Ben jij goed in wiskunde?
grenzen aan:	België grenst aan Nederland.

h

handig zijn met:	Dat meisje is erg handig met naald en draad.
haperen aan:	Wat hapert er aan die machine?
(zich) hechten aan:	Klimop hecht zich aan muren en bomen.
(een) hekel hebben aan:	Ik heb een hekel aan gymnastiek.
herinneren aan:	Dat schilderij herinnert mij aan vroeger.
(op de) hoogte zijn van:	Ben jij ervan op de hoogte dat we morgen een wiskunderepetitie hebben?
hopen op:	Ik hoop op een goed cijfer.
houden van:	Mijn moeder houdt veel van bloemen.
(zich) houden aan:	Je moet je aan je afspraak houden.
huilen om:	Het kind huilde om zijn kapotte speelgoedauto.
hunkeren naar:	Wij hunkeren 's winters naar de zomerzon.

i

informeren naar:	Heb je naar de vertrektijd van het vliegtuig geïnformeerd?
ingaan op:	De leraar ging niet in op de bezwaren van de leerlingen.
(zich) inlaten met:	Je moet je niet met die jongen inlaten.
instaan voor:	Ik sta in voor de waarheid van zijn woorden.
intekenen op:	Mijn vader heeft ingetekend op de afleveringen van deze encyclopedie.
interesse hebben voor:	Heb jij interesse voor een tweedehands radio?
invloed hebben op:	Zij heeft veel invloed op haar vriendin.

k

kampen met:	Ik kamp al drie weken met een zware verkoudheid.
kans hebben op:	Bij de staatsloterij heb je kans op de honderdduizend!
kijken naar:	Waar kijk je naar?
kijk hebben op:	Mijn vriend heeft veel kijk op techniek.
kritiek hebben op:	Die jongen heeft overal kritiek op.
kwaad zijn op:	Ben je kwaad op me?

l

lachen om:	Waar lach je om?
(zich) lenen voor:	Ik leen me niet meer voor dat werk.
lijden aan / onder:	Hij lijdt aan een ernstige ziekte. Het volk lijdt onder de harde dictatuur.
lijken op:	Jij lijkt op je moeder.
luisteren naar:	Luister naar mij!

m

mankeren aan:	Het mankeert hem aan gezond verstand!
meedingen naar:	Wie de puzzel goed heeft opgelost, dingt mee naar de hoofdprijs.
meedoen met:	Heb jij ook meegedaan met die wedstrijd?
noodzaken tot:	De burgemeester zag zich genoodzaakt tot strenge maatregelen.

o

onderdoen voor:	Hij doet niet voor zijn oudere broer onder.
onderwerpen aan:	De Romeinse keizers hebben vele volkeren aan zich onderworpen.
ongerust zijn over:	Mijn ouders zijn ongerust over mijn zieke broertje.
onkundig zijn van:	Ik was onkundig van dat feit.
ontbreken aan:	Het ontbreekt mij aan contant geld.
(zich) ontfermen over:	De oude dame heeft zich over de kinderen ontfermd.
ontkomen aan:	Hij is bij dat ongeluk aan de dood ontkomen.
ontsnappen aan:	Die fout is aan mijn aandacht ontsnapt.
ontstaan uit:	Een vlinder ontstaat uit een rups.
(zich) onttrekken aan:	Hij heeft zich aan het examen onttrokken.
onverschillig zijn voor:	Hij is onverschillig voor cijfers.
(zich) opdringen aan:	Zij probeerde haar mening aan haar vriendin op te dringen.
opgewassen zijn tegen:	Hij is niet tegen dat zware werk opgewassen
ophouden met:	Het kind houdt op met huilen.
opkomen voor:	Voor je vriend moet je opkomen.
opmaken uit:	Uit jouw rapport kun je opmaken dat je niet hard genoeg werkt!
opwegen tegen:	De voordelen wegen niet op tegen de nadelen.
opzien tegen:	De studenten zien tegen het examen op.
overgaan in:	Water gaat bij lage temperaturen over in ijs.
overgaan tot:	We gaan over tot de orde van de dag.
overhalen om:	Mijn vriend haalde mij over om met hem mee te gaan.
overtuigen van:	Ik zal je ervan overtuigen dat je het mis hebt.
(de) overwinning behalen op:	Napoleon heeft de overwinning op Rusland niet behaald.

p

passen op / bij:	Moet je op je broertje passen? Blauw past niet bij groen.
plezier hebben in / van:	Ik heb veel plezier in schilderen. Wij hebben veel plezier van onze kleurentelevisie.
pochen op:	Hij pocht altijd op zijn afkomst.
(een) poging doen tot / om:	Hij heeft een poging gedaan tot zelfmoord. Hij deed een poging om haar aan het lachen te maken.
prat gaan op:	Hij gaat prat op zijn mooie cijfers.
profiteren van:	Van mooi weer moet je profiteren.

r

raden naar:	Hij raadde naar het goede antwoord.
reageren op:	De leraar reageerde niet op de brutale opmerking.
recht hebben op:	Alle kinderen hebben recht op goed onderwijs.
redden van:	Hij heeft het kind van de verdrinkingsdood gered.
rekenen op:	Ik reken op je hulp.
rekening houden met:	Je moet met alle factoren rekening houden.
(zich) rekenschap geven van:	Je moet je rekenschap geven van je daden.
(zich) richten tot:	De spreker richtte zich tot een bepaalde groep luisteraars.

rijk zijn aan: Iran is rijk aan olie.
ruiken naar: Het ruikt hier naar benzine.

s

(zich) schamen over / voor: Hij schaamt zich over die verkeerde beslissing.
Ik schaam me voor mijn vuile handen.
scheiden van: Het meisje leeft gescheiden van haar ouders.
schelden op: Er wordt veel op de belastingdienst gescholden.
schelen aan / in / met: Wat scheelt er aan?
Dat scheelt nogal wat in prijs.
Hij scheelt drie jaar met zijn broertje.
schieten op: Jagers schieten op wild.
(in zijn) schik zijn met: De directeur was erg in zijn schik met het cadeau.
schrikken van: Ben jij ook zo geschrokken van die aardbeving?
slaan op: Waar slaat dat nu op?
slagen in / voor: Hij is erin geslaagd om een kaartje voor de wedstrijd te bemachtigen.
Hij is geslaagd voor zijn rijexamen.
slecht zijn in: Ik ben slecht in Engels.
smachten naar: Wij smachten naar de vakantie.
smaken naar: Deze thee smaakt naar aardbeien.
smeken om: De veroordeelde smeekte om genade.
snakken naar: Ik snak naar een kop koffie!
solliciteren naar: Ik ga naar een nieuwe baan solliciteren.
(zich) specialiseren in: Deze arts heeft zich gespecialiseerd in hart- en vaatziekten.
spijt hebben van: Ik heb spijt van mijn ondoordachte woorden.
spotten met: Je moet niet met gebrekkige mensen spotten.
(in) staat zijn tot: Hij is ertoe in staat.
staren naar: Waar zit je zo naar te staren?
stemmen op: Ik stem op die nieuwe partij.
sterven aan: Hij is aan kanker gestorven.
steunen op: Een tafel steunt meestal op vier poten.
stikken in: De hond is in een bot gestikt.
stoppen met: Stoppen met roken vinden veel mensen een moeilijke opgave.
(zich) storten op: Hij heeft zich op zijn werk gestort.
streven naar: De vereniging voor Veilig Verkeer streeft naar meer veiligheid op de weg.
strijden met / tegen / voor: De clubs strijden met elkaar om de eer.
De soldaten strijden tegen de vijand.
Wij strijden voor een beter milieu.
(in) strijd zijn met: Stelen is in strijd met de wet.
strijdig zijn met: Dat is strijdig met de voorschriften.

t

tegengesteld zijn aan: Oorlog is tegengesteld aan vreedzaam samenleven.
teleurgesteld zijn in: Ik ben teleurgesteld in die film.
terugkomen op / van: Kom je terug op je voorstel?
Hij kwam terug van zijn werk.
tevreden zijn met / over: Ik ben niet tevreden met dit cijfer.
De leraar is niet tevreden over zijn leerlingen.
toelaten tot: Met een vwo-diploma kun je worden toegelaten tot de universiteit.
(zich) toeleggen op: Ik heb mij toegelegd op het repareren van radio's.

toevoegen aan:	Hier heb ik niets aan toe te voegen.
toezien op:	Een voogd ziet toe op zijn pupil.
trakteren op:	Als ik slaag trakteer ik op gebakjes.
trek hebben in:	Ik heb trek in een loempia.
treuren om:	Het volk treurde om de overleden vorstin.
trots zijn op:	Het meisje was trots op haar mooie nieuwe schoenen.
trouw zijn aan:	De soldaten waren trouw aan hun koning.
trouwen met:	De prinses is met een prins getrouwd.
twijfelen aan:	Ik twijfel aan de waarheid van dit verhaal.

u

uitbarsten in:	De leerlingen barstten in lachen uit.
uitgaan van:	In de wiskunde ga je uit van hypothesen.
(zich) uitgeven voor:	De rijke man gaf zich voor een bedelaar uit.
uitkijken naar / voor / op:	Wij kijken uit naar de vakantie. Op de fiets moet je uitkijken voor auto's. Onze flat kijkt uit op de markt.
uitkomen op:	Deze straat komt uit op het Stationsplein.
uitzien naar:	Mijn ouders zien erg uit naar hun vakantie in Turkije.

v

vatbaar zijn voor:	Die man is niet voor rede vatbaar.
vechten met / tegen:	Dieren vechten vaak met elkaar. Nederland en Duitsland hebben tegen elkaar gevochten.
verantwoordelijk zijn voor:	Je bent verantwoordelijk voor je eigen daden.
verdacht zijn op:	In het donker moet je verdacht zijn op obstakels.
verdenken van:	Hij wordt verdacht van diefstal.
(zich) verdiepen in:	Ik heb mij verdiept in de geschiedenis van India.
verdriet hebben om:	Het kind heeft verdriet om het zieke poesje.
vergelijken met:	Vergeleken met gisteren is het vandaag mooi weer.
(zich) vergissen in:	De leraar vergist zich soms in de namen van de leerlingen.
(zich) verheugen in / op:	Ik verheug mij in een goede gezondheid. Ik verheug mij op het feest.
(zich) verhouden tot:	De lengte verhoudt zich tot de breedte als twee staat tot één.
(zich) verkijken op:	Ik heb mij op dat probleem verkeken.
verlangen naar:	Verlang jij ook naar je vaderland?
verleiden tot:	Ik heb mij door vrienden laten verleiden tot gokken.
verlegen zitten om:	We zitten om hulp verlegen.
verliefd zijn op:	Wim is steeds verliefd op een ander meisje.
verliezen van:	De derde klas heeft met volleybal verloren van de eerste klas.
verlossen van:	De stroper verlost de vos van de strik.
veroordelen tot:	De dief werd veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf.
verontrust zijn over:	De regering is verontrust over de ozonlaag.
verschillen van:	De nieuwe docent verschilt nogal van de vorige.
verslaafd zijn aan:	Sommige jongeren zijn verslaafd aan gokken.
verstand hebben van:	Hebt u verstand van computers?
versteld staan van:	Ik sta versted van zijn optreden.
verstoken zijn van:	Die man is van alle hulp verstoken.
vertrouwen op:	Vertrouw maar op mij!
vertrouwen stellen in:	Ik stel geen vertrouwen meer in die man.
vervaardigen uit:	Dit model is uit hout vervaardigd.

vervreemden van:	Hij is helemaal van zijn eigen cultuur vervreemd.
vervuld zijn van:	Ik ben vervuld van blijdschap over de goede afloop.
verwijzen naar:	Een persoonlijk voornaamwoord verwijst naar een persoon of een zaak.
verzoeken om:	De conciërge verzoekt ons om de rommel op te ruimen.
(zich) verzoenen met:	Ik heb mij helemaal met de gang van zaken verzoend.
verzot zijn op:	Mijn vriend is verzot op speelfilms.
vluchten voor:	Veel mensen vluchten voor oorlogsgeweld.
voelen voor:	Voel je ervoor om met mij mee te gaan?
voldoen aan:	Hij voldoet aan de eisen om toegelaten te worden.
volharden in:	De misdadiger volhardde in zijn stilzwijgen.
volstaan met:	De binnenkomende man volstond met een korte groet.
voorafgaan aan:	Hard werken gaat vaak vooraf aan succes.
(zich) voorbereiden op:	De leerlingen bereiden zich voor op het examen.
voorkeur geven aan:	Hij gaf de voorkeur aan een huis in het centrum van de stad.
voorkeur hebben voor:	Zijn vrouw had grote voorkeur voor een huis buiten de stad.
(een) voorsprong hebben op:	Met een goede start heb je vaak een voorsprong op je mededingers.
voortgaan met:	Hij ging voort op de ingeslagen weg.
voortkomen uit:	Daar komt alleen maar ellende uit voort.
voortvloeien uit:	Een conclusie vloeit voort uit een redenering.
vooruitlopen op:	Je moet niet op de zaken vooruitlopen.
voorzien in / van:	Dit boek voorziet in een behoefte. Ik ben van alles voorzien.
vragen naar / om / over:	Je moet niet naar de bekende weg vragen. Dat is vragen om narigheid. Mag ik u iets vragen over deze les?
vrijspreken van:	De rechter spreekt de vrouw vrij van de beschuldiging.
vrijstellen van:	Sommige jongens zijn vrijgesteld van dat examen.

w

waarschuwen voor:	Ik waarschuw je voor de laatste keer.
wachten op:	Wacht je bij de bushalte op me?
(zich) wachten voor:	Wacht u voor de hond!
(zich) wagen aan:	Heb je je deze winter aan schaatsen gewaagd?
waken over:	Hij waakt over zijn eigendommen.
walgen van:	Ik walg van spruitjes.
wanhopen aan:	Ik wanhoop aan een goede afloop.
wedden met:	Ik heb met mijn vriendin om een ijsje gewed dat ik een tien voor mijn repetitie haal.
wemelen van:	Deze sloot wemelt van de kikkers.
(zich) wenden naar/tot:	Het schip wendt de steven naar het noorden. Je kunt je tot de sociale dienst om ondersteuning wenden.
wennen aan:	Ben je al gewend aan je nieuwe omgeving?
(zich) werpen op:	De leeuw wierp zich op de zebra.
(zich) wijden aan:	Ze wijdt zich helemaal aan haar studie.
wijken voor:	Ajax moest wijken voor de nieuwe kampioen.
wijten aan:	De regen is te wijten aan een lagedrukgebied.
wijzen naar / op:	Een kompasnaald wijst naar het noorden. De leraar wijst ons op onze fouten.
winnen van:	Wij hebben het niet van onze tegenstanders kunnen winnen.
worstelen met:	Ik worstel altijd met de onregelmatige werkwoorden.

z

zeker zijn van:	De soldaten zijn zeker van de overwinning.
zin hebben in:	Ik heb zin in een spelletje kaart.
zinnen op:	Hij zint op wraak.
zoeken naar:	De bij zoekt naar honing.
zorgen voor:	De poes zorgt voor haar jongen.
zuiveren van:	Het kraanwater is gezuiverd van allerlei ongerechtigheden.
zweren bij:	Mijn moeder zweert bij aspirine.
zwichten voor:	Hij is voor de verleiding gezwicht.

3 Werkwoorden met een prefix

Deze lijst is niet volledig; er zijn vaak meerdere mogelijkheden. Bij het werkwoord *breken* kunnen de prefixen *in-*, *op-*, *uit-*, gebruikt worden: *inbreken*, *opbreken*, *uitbreken*; elk met een andere betekenis.

Gebruik het woordenboek als je niet zeker bent van de betekenis van een werkwoord.

barsten	- uitbarsten in:	Zij barstte in huilen uit.
breken	- aanbreken:	De grote dag is eindelijk aangebroken!
brengen	- aanbrengen:	De timmerman heeft een nieuw slot op de deur aangebracht.
doen	- aandoen:	Dat schilderij doet modern aan.
dringen	- aandringen:	De minister drong aan op hulp aan het getroffen gebied.
gaan	- afgaan op:	Ik ben afgegaan op wat mij verteld is.
gaan	- overgaan tot:	Na het spel gingen we weer over tot de orde van de dag.
gaan	- uitgaan van:	Ik ga ervan uit dat jullie allemaal meedoen!
geven	- aangeven:	De dirigent geeft de juiste toon aan.
grijpen	- aangrijpen:	Deze gebeurtenis heeft mij enorm aangegrepen.
halen	- aanhalen:	De voorzitter haalde de woorden van de koningin aan.
hangen	- afhangen van:	Het hangt van mijn vriend af, of we met vakantie gaan.
hebben	- overhebben voor:	Ik heb heel veel over voor een mooi huis.
horen	- aanhoren:	Die muziek is niet om áán te horen!
houden	- aanhouden:	De regen hield de hele dag aan.
houden	- vasthouden aan:	Ik houd vast aan de data die opgegeven zijn.
kijken	- aankijken op:	Daar moet je mij niet op aankijken!
kijken	- opkijken van:	Daar kijk ik van op; wat leuk!
kloppen	- aankloppen bij:	Je kunt voor steun bij de sociale dienst aankloppen.
komen	- aankomen op:	Doe je best; nu komt het erop aan!
komen	- aankomen:	Ik ben wel vijf pond aangekomen in de vakantie!
komen	- bijkomen van:	Ik moet even bijkomen van die lange fietstocht!
komen	- omkomen:	Er zijn vijf mensen bij dit ongeluk omgekomen.
komen	- opkomen voor:	Die minister komt tenminste op voor de minderbedeelden!
krijgen	- afkrijgen:	Ik heb mijn huiswerk niet af kunnen krijgen.
krijgen	- doorkrijgen:	Na een paar seconden kreeg hij de grap door.
kunnen	- aankunnen:	Zij kan die taak niet aan; het is te zwaar voor haar.
leggen	- overleggen:	Als je een dag vrij wil, moet je dat wel met de docent overleggen.
leveren	- opleveren:	Kranten bezorgen levert heel wat op.
lopen	- aanlopen:	Hij liep van woede paars aan.
maken	- meemaken:	Als je wist wat ik allemaal meegemaakt heb!
maken	- opmaken uit:	Uit deze brief maak ik op dat het niet zo goed gaat.
nemen	- aannemen:	Ik neem aan dat je de waarheid spreekt.
nemen	- opnemen tegen:	De vijanden nemen het tegen elkaar op.
pakken	- aanpakken:	Hij pakte alles aan om in zijn onderhoud te kunnen voorzien.
passen	- aanpassen:	In een andere cultuur is het moeilijk om je aan te passen.
passen	- oppassen:	Pas op voor de hond!
roeren	- aanroeren:	De ruzie van gisteren werd niet meer aangeroerd.
slaan	- aanslaan:	Mijn plan is wel aangeslagen; iedereen is enthousiast.
slaan	- overslaan:	Deze oefening mag u overslaan.
spreken	- aanspreken:	Dat boek spreekt me niet aan.

staan	- instaan voor:	Ik sta in voor de waarheid van zijn woorden.
staan	- opstaan tegen:	Het onderdrukte volk stond op tegen de overheerser.
staan	- stilstaan bij:	We zullen stilstaan bij de gebeurtenissen van het afgelopen jaar.
steken	- oversteken:	Het kind stak de weg over zonder uit te kijken.
trekken	- aantrekken:	Je moet je daar maar niets van aantrekken!
vallen	- afvallen:	Ik probeer al een paar weken om af te vallen, want ik ben te dik.
vangen	- opvangen:	In dat gezin worden verschillende vluchtelingen opgevangen.
zien	- aanzien voor:	Ik zag hem aan voor de docent, maar hij was een cursist.
zien	- opzien tegen:	Ik zie erg tegen het examen op.

Sommige werkwoorden hebben een verschillende betekenis wanneer ze scheidbaar of onscheidbaar zijn:

dóórlopen	- liep door	- doorgelopen:	Toen ik dat ongeluk zag gebeuren ben ik snel doorgelopen.
doorlópen	- doorliep	- doorlopen:	Hij heeft de hele cursus doorlopen. (geen ge!)
óndergaan	- ging onder	- ondergegaan:	De zon is heel mooi ondergegaan.
ondergáán	- onderging	- ondergaan:	Hij heeft al drie operaties ondergaan.
overleggen	- overlegde	- overlegd:	Hij heeft eerst met zijn leraar overlegd of hij examen zou doen.
overleggen	- legde over	- overgelegd:	Om een cheque in te wisselen moet u een identiteitsbewijs overleggen.

4 De meestgebruikte het-woorden

a	het etiket	het goud	het kengetal
het adres	het examen	het graf	het kenteken
het afscheid		het gras	het kerkhof
het antwoord	f		het kerstfeest
	het familielid	h	het kind
b	het feest	het haar	het kladblok
het bed	het formulier	het handvat	het kleding
het bedrag	het fruit	het hart	het klimaat
het been		het heelaal	het knoopsgat
het begin	g	het hek	het kompas
het bericht	het gas	het hemd	het konijn
het beroep	het gat	het hok	het koord
het besluit	het gebak	het hoofd	het koper (metaal)
het bestuur	het gebed	het horloge	het koren
het bewijs	het gebied	het hotel	het kruid
het bezoek	het gebit	het hout	het kruis
het blad	het gebod	het huis	het kruispunt
het blik (verpakking)	het gebouw	het huiswerk	het kuiken
het bloed	het gebruik	het huwelijk	het kunstwerk
het boek	het gedeelte		het kussen
het bos	het gedicht	i	het kwartaal
het brood	het gedrag	het ideaal	het kwartier
	het geduld	het ijs	
c	het gehakt	het ijzer	l
het cadeau	het geheim	het inkomen	het laken
het café	het geheugen	het insect	het lam
het centrum	het gehoor	het instrument	het land
het cijfer	het geld	het internet	het landschap
het concert	het geloof		het lawaai
het contact	het geluid	j	het leer (materiaal)
	het geluk	het jaar	het leger
d	het geraamte	het jaartal	het leven
het dak	het gereedschap	het jack	het legitimatiebewijs
het deel	het gesprek	het jong (van een dier)	het lichaam
het dieet	het getal	het journaal	het lichaamsdeel
het dier	het gevaar	het jubileum	het licht
het ding	het gevecht		het lied
het diploma	het gevoel	k	het lid
het doel	het gevolg	het kaartspel	het lijf
het dorp	het geweer	het kabinet	het lijk
	het geweld	het kamp	het lokaal
e	het gewicht	het kanaal	het loket
het echtpaar	het gewricht	het kantoor	het loon
het ei	het gezelschap	het kapitaal	het lot
het eigendom	het gezicht	het kapsel	
het eiland	het gezin	het karakter	m
het einde	het gif	het karton	het medelijden
het eindpunt	het glas	het kasteel	het meel
het eten	het gordijn	het keelgat	het meer

het meervoud	het onweer	het reisbureau	het stembureau
het meldpunt	het oog	het respect	het stempel
het menu	het oor	het restaurant	het stof
het merk	het oosten	het resultaat	het stopcontact
het mes	het oppervlak	het rijbewijs	het stoplicht
het metaal	het oudjaar	het rijtuig	het strafwerk
het meubel	het overhemd	het roer	het strand
het middel		het roofdier	het strijkijzer
het middelpunt	p	het rotsblok	het stuk
het midden	het paard	het rumoer	het stuur
het milieu	het pad		het succes
het miljoen	het pak	s	het symbool
het minimumloon	het paleis	het salaris	het systeem
het ministerie	het papier	het sap	
het misbruik	het paradijs	het schaap	t
het misdrijf	het park	het scheerapparaat	het tafelkleed
het model	het parlement	het schema	het tandvlees
het moment	het paspoort	het schilderij	het tapijt
het monument	het pensioen	het schip	het tarief
het muntstuk	het percentage	het schoolbord	het team
het museum	het perron	het schort	het tegoed
	het personeel	het schot	het teken
n	het pictogram	het schouderblad	het tekort
het naaiwerk	het plaatsbewijs	het schrift	het telefoongesprek
het naambord	het plafond	het seizoen	het telefoonnummer
het nadeel	het plakband	het shirt	het tempo
het najaar	het plan	het sieraad	het tentamen
het nationalisme	het plastic	het signaal	het terrein
het Nederlands	het plein	het signalement	het terrorisme
het net	het plezier	het skelet	het testament
het nieuwjaar	het politiebureau	het slaapmiddel	het theater
het nieuws	het portier (van een auto)	het slachtoffer	het ticket
het niveau	het portret	het slot	het tijdperk
het noodweer	het postkantoor	het snoer	het tijdstip
het nummer	het potlood	het sofinummer	het toernooi
het nummerbord	het prentenboek	het speelgoed	het toestel
	het prikbord	het spek	het toetsenbord
o	het probleem	het spel	het toilet
het offer	het proces	het spinnenweb	het toneelstuk
het ogenblik	het product	het spitsuur	het totaal
het onderdeel	het proefwerk	het spook	het touw
het ondergoed	het programma	het sportveld	het transport
het onderhoud	het project	het springtouw	het trefwoord
het onderwerp	het protest	het spreekuur	het T-shirt
het onderwijs	het publiek	het spreekwoord	het tv-programma
het onderzoek		het stadion	
het ongeduld		het standbeeld	u
het ongeluk	r	het standpunt	het uiterlijk
het ontbijt	het raadsel	het statiegeld	het uitgangspunt
het ontwerp	het raam	het station	het uitroepteken
het ontzag	het rapport	het stembiljet	het uittreksel

het uitzendbureau	het verraad	het voorschot	het werktuig
het uitzicht	het verschijnsel	het voorstel	het westen
het uniform	het verschil	het voorwerp	het wiel
het uur	het verslag	het voorwoord	het windjack
het uurwerk	het verstand	het vraagstuk	het winkelcentrum
	het vertrek	het vraagteken	het wisselgeld
v	het vertrouwen	het vriespunt	het wonder
het vaartuig	het vervoer	het vriesvak	het woord
het vaderland	het vervolg	het vuur	het woordenboek
het vak	het verzoek	het vuurwerk	
het vakkenpakket	het vest		z
het varken	het vet	w	het zaad
het vee	het vierkant	het wachtwoord	het zadel
het veer (een boot)	het virus	het wandmeubel	het zakgeld
het vel	het visioen	het wapen	het zakmes
het veld	het visum	het warenhuis	het zand
het ventiel	het vlakgom	het wasgoed	het zebrapad
het verband	het vlees	het wasmiddel	het zeewater
het verblijf	het vliegtuig	het water	het zeil
het verbod	het vliegveld	het web	het zelfvertrouwen
het verbond	het vocht	het weekblad	het ziekenfonds
het verdrag	het voedsel	het weekend	het ziekenhuis
het verdriet	het voertuig	het weer	het zilver
het vergif	het voetbalveld	het weerbericht	het zilverpapier
het verhaal	het volk	het weerzien	het zintuig
het verkeer	het volkslied	het wegrestaurant	het zonlicht
het verkeersbord	het voorbeeld	het weiland	het zout
het verkeerslicht	het voordeel	het welzijn	het zuiden
het verkeerstek	het voorgevoel	het werelddeel	het zwaard
het verleden	het voorhoofd	het wereldrecord	het zweet
het verlies	het voorjaar	het werk	het zwembad
het verlof	het vooroordeel	het werkstuk	het zwempak